

Inserati se sprejemajo in velja trisporna peti-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedija na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto	15 gl. — kr
Za pol leta	8 " — "
Za četrta leta	4 " — "
Za en mesec	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto	13 gl. — kr
Za pol leta	6 " 50 "
Za četrta leta	3 " 30 "
Za en mesec	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izven praznikov in praznikov, ob 1/2 6 popoldne.

Govor poslanca Pfeiferja

v 9. seji deželnega zbora kranjskega o zadevi krško-kostanjeviške ceste.

Slavni zbor! Ker iz lastnega prepričanja poznam razmere dolenjskih pokrajin, zlasti krškega okraja, naj mi bode dovoljeno, podati visoki zbornici nekoliko pojasnil, ki podpirajo prošnjo krškega cestnega odbora kot ozira vredno, pa tudi podpirajo nasvet, katerega stavlja gospodarski odsek. Okrajna cesta med Krškim in Kostanjevico z 11-99 kilometrov dolžine združuje se pri Brodu z državno cesto, ter posredno veže videmsko železniško postajo na Stajarskem in Krško s sreem dolenjskih pokrajin, z Novim mestom.

Ko se je pred blizo 20 leti dozidala železniška proga Zidanimost-Sissek, ko se je potem 1867. leta zgradil most čez Savo med železniško postajo Videm in med Krškom, postala je imenovana okrajna cesta v pravem pomenu besede trgovinska proga za dolenjske pokrajine, ki so jele opuščati državno cesto med Brodom in Krško vasjo proti Brežicam, posluževaje se rajši kostajneviško-krške okrajne ceste za prevažanje mnogovrstnega blaga, žita, vina, sadja, lesa itd.

Vedno živahnejša je postajala trgovina, čedalje več se je prevažalo na imenovani cesti, tako, da s svojim ozkim tirom ni več zadostovala živahnemu prometu; treba je tedaj bilo, to cesto razširiti, kar se je tudi zgodilo leta 1879, 1880 in 1881 z ogromnimi stroški po 14.918 gld.

Hvaležno moram priznati, da je dežela pripomogla k tem stroškom s 6000 gld. in sicer 3000 gld. podpore, 3000 gld. pa predplačila, ki se ima deželi povrniti; tedaj je krški okraj sam 11919 gld. žrtoval za popraviljanje in razširjenje te, še ne 12 kilometrov dolge ceste, dasiravno jo skoraj nič ne rabi. Okraj ima pa vzdrževati še druge okrajne ceste s 75-70 kilometrov dolžine, v kateri namen se je za tekoče leto naložila 18% in za prihodnje leto 15% cestna doklada. Pomisliti je tudi, da je krški okraj eminentno vinorejski, da vinogradi leže v gorah prepreženi z mnogimi potami, katere treba vedno popravljati, ker jih kmalo dež razjeda, zdaj naliv zasipa in odtrga.

Gotovo se ne more zahtevati, da bi krški okraj še dalje potrosil neprimeren del cestnih doklad za krško-kostanjeviško cesto, druge svoje okrajne ceste pa zanemarjal; okraj je storil svojo dolžnost, omenjena cesta je sedaj v dobrem stanju, njegova krivda gotovo ne bo, če bi ta cesta spet bolj zvožena in slabejša postala. Treba je namreč pomisliti, da samo videmska železniška postaja prejme in oddaja na leto čez 300.000 centov blaga na to cesto, da dan na dan prihajajo na to cesto težki vozovi obloženi z lesom in drugim blagom, da

se tedaj ta cesta bolj uporablja, nego druge naše okrajne ceste.

In tu nastane vprašanje: Komu služi ta cesta? Po mojem mnenju v prvi vrsti državi. Na ti cesti je glavna poštna zveza proti Kostanjevici in Novemu mestu sedaj enkrat na dan; ker pa enkratna zveza na dan ne zadostuje, se — kakor čujem — že delajo priprave, da se upelje na veliko radost krškega, kostanjeviškega in novomeškega okraja dvakratna poštna zveza na dan proti Novemu mestu.

Erar je dalje lastnik kostanjeviške graščine prostranih gozdov s 100letnimi hrasti in orjaškimi bukvami neprecenljive vrednosti; v posebni pogodbi sklenjeni na več let prodal je erar en del doraslega gozda dunajski firmi Gutman, ki dan na dan izvažajo na postajo Videm drva, izdelani les in oglje. Državi mora ležati biti na tem, da se omenjena cesta za naprej ohrani v dobrem stanju, da na ta način državni gojzdi zadobijo še večjo vrednost. Tudi vojnemu erarju mora ležati biti na tej cesti, ki jo potrebuje za vojaški oddelek v Novem mestu, in če bi kdaj — kar Bog obvaruj — na južno-vzhodni meji našega cesarstva nastali nemiri, bo ta cesta gotovo strateške važnosti.

Občine krškega okraja Raka, Studenec, Cirkle in Krško omenjene ceste skoraj prav nič ne rabijo in pri najboljši volji ne bi mogle za naprej te ceste, ki je s pomočjo dežele sedaj v dobrem stanju, solidno vzdrževati, ker gre to čez njih moči. Obložene so z mnogovrstnimi visokimi dokladami za šolske in občinske potrebščine, stroške vzdrževanja krške meščanske šole morajo prenašati na svojih ramah, čaka jih pa še mnogo težkih bremen: Strma cesta pri Raki in Bučki se mora preložiti, cerkev pri sv. Duhu dozidati, postaviti novo farovško poslopje v Cerkljah, novo šolsko poslopje v Bučki itd.

Res, da ta cesta ugaja tudi novomeškemu in kostajneviškemu okraju, ktera se pa ne moreta jemati v konkurenco za vzdrževanje te ceste, ker sta s krškim okrajem vred v enako slabem ekonomičnem položaju in ker imata že dovolj svojih cest in gorskih potov vzdrževati, ter strme ceste prelagniti itd.

Tudi ne gre, deželi nalagati breme vzdrževanja te ceste; dežela je dala izdatno podporo za to cesto, dežela je subvencionirala zidanje mostu čez Savo med Krškim in Vidmom, kar storiti po mojem mnenju bi bila država dolžna; naša dežela v primeri s sosednimi deželami preobložena z gruntnimi davki do l. 1881, je državi v 40 letih krivično plačala nad 3 milijone gold. zemljišnega davka preveč, tudi je naša dežela v 24 letih pri gruntnih izpiskih — proti praksi sosednih kronovin — za pol milijona gold. kolekov preveč plačala državi; tedaj je pravično, da država vsaj nekoliko ozira jemlje na našo deželo. Država naj bi tedaj prevzela v svojo skrb okrajno cesto

med Krškom in Brodom pri Kostanjevici; država ima šrango pri Kostanjevici, s temi dohodki — katere povekšati ima v svoji oblasti — tem lažje vzdržava to cesto, ker ji je skrb za državno cesto med Brodom in Krško vasjo odpadla in ji ta cesta ne prizadeva skoraj nobenih stroškov. Dolenjske pokrajine bodo hvaležne vladi, če jim olajša breme vzdrževanja te ceste — tedaj toplo podpiram nasvet gospodarskega odseka.

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. oktobra.

Avstrijske dežele.

Tržaški deželni zbor. Program letošnji sesiji dež. zbora je dež. odbor sestavil tako-le: 1. Predloga računskega sklepa o zemljiščno-odveznemu zakladu za l. 1881 in 1882. 2. Predloga računskega sklepa šolskega zavoda za 1882 in predstava za 1883 in 1884. 3. Nasvet, naj se še enkrat prosi za vstanovo italijanske pravne fakultete v Trstu. 4. Nasvet, kar se tiče resolucije gledé na zgodovinske pravice Trsta, in z ozirom na to, da se državne postave snujejo tako, da se bodo popolnoma zlagale s sedanjimi načeli v svobodi, avtonomiji in narodnosti. 5. Nasvet za resolucijo, kar se tiče tega, da se pospešuje predloga pomorskega zakonika. 6. Predloga se načrt postave, kar se tiče doneska zavarovalnih društev k ognjebrambi, posebni davek se ima naložiti na premije pri zavarovanju. 7. Predloga se načrt postave, kar se tiče preosnove tržaške postave o donesku k deželnemu šolstvu dne 15. maja 1874, št. 16. 8. Predloga se preosnova za deželsko stavbeno postavo. 9. Staviti se ima nasvet za resolucijo, da se ima še enkrat prositi pri državnem zboru za postavo, naj se mrliči, umrli za navadnimi boleznimi, sežigajo, ako se to zahteva; a umrli za nalezljivimi naj se sežigajo, in to naj velja vsaj za Trst obligatno.

Iz gorenje-avstrijskega deželnega zbora. (Cf. Slov. 9. oktobra.) V večerni seji istega dne je bil na dnevnem redu šolski predštev za bodoče leto. Potrebuje se 904.459 gld. mimo l. l. 19.220 gld. več. L. 1879, ko se je pričela ta sesija, se je potrebovalo 767.944 gld., stroški so tedaj narasli za 136.515 goldinarjev. V 14 letih pa za 356.292 gold. Začne se splošna debata. Dr. Lechner stavi dvoje resolucij, prva meri na znižanje šolskih stroškov, ter zahteva, da se otroci v 7. in 8. šolskem letu ne všteto med šolske otroke z ozirom na § 11 postave 2. maja 1883, in da naj se dovoli pol-dnevno šolsko obiskovanje posebno mlajšim otrokom in po jednorazrednicah po § 7, 9 in 21 taiste šolske novele in v ti meri naj se šolski stroški vravnajo. Govornik pravi, ne le šola, marveč življenje, skušnjava in dr. človeka izobražuje. Začetek vse modrosti pa je spoznanje Boga. Ljudstva so bila tačas najbolj srečna, najbolj slavna, ko so bila najbolj verna. Vera daje človeku pravno moč in ga izobraži v vrlega državljana. Na Pruskem popuščajo verno namešane šole, in se povračajo k verskim šolam. O Francoski in Belgiji, kjer frajmavrarji vladajo, noče govoriti. — Govornik nasvetuje potem resolucijo: Slavni deželni zbor naj sklene, slavna vlada naj se naprosi, da

predloži dotičnim zastopom načrt postave, ki povrača ljudski šoli verski znak, starišem pripušča pravico pri izreji otrok in cerkvi zopet daje pristojno besedo pri šoli. Konečno pravi govornik, da se hoče on in njegovi tovariši vdeleževati specijelne debate, ako prej niso tega storili, se je to zgodilo za to, ker so hoteli izraziti protest zoper šolske postave. Zoper te resolucije je govoril poslanec grof Kuenburg in je med drugim rekel, da je posebno § 48 ultramontanem na ljubo prišel v šolsko novelo, ker nekako obsenči cesarsko krono. (Kakor znano, govori ta §, da mora šolski vodja istega veroizpovedanja biti, kakoršnega je večina šolskih otrok. Tedaj ta § zatemni svet cesarske krone!) Odgovarja mu dekan Fischer, rekoč, da duhovni ne vstopajo v šolske svete, ker nimajo o ničesar drugem govoriti, nego samo o veri, dajte jim tudi besedo o drugih stvareh, potem bode drugače. Kar pa se tiče cesarske krone, katero zatemni § 48 šolske postave, podučil e. kr. namestnik grofa Kuenburga, da ni prikladno tako govoriti o postavi, katero je svitli cesar potrdil. Sicer se poslanec grof Kuenburg otresa besedi, ktere so ga zadele, in levica mu ploska kar se le da, a graja mu vendar le obtiči. Dr. Dehne govori konečno besedo in se tolaži s tem, da se bodo Nemci v Avstriji hrabro bojevali na bojišči duha, kakor so se Nemci v Nemčiji zoper starega neprijatelja. (Kedar ni prave misli, mora pa beseda pomagati.) Konečno priporoča nasvet šolskega odseka. Potem se začne specijelna debata. Pri naslovu „plače učiteljev“, pravi dr. Lechner, da je sedaj dosti učiteljev, učiteljice bi bile morda z manjšo plačo zadovoljne, tedaj nasvetuje, da naj se pri prihodnjem umeščenju ozirajo na stari § 22 o pravnih razmerah učiteljev. Nasvet se odda šolskemu odboru. Vse drugo se sprejme brez spremembe. Nasvetovani dve resoluciji dr. Lechnerja se zavrzeta s 24 zoper 18 glasov in šolski preliminar se konečno sprejme. — (Taka je bila šolska debata v zgornje-avstrijskem deželnem zboru. Ob stroških se bode najprej razbila nova šolska postava, tako so precej od začetka nekteri prerokovali. To se sedaj vidi povsod pri debatah, vse prestrašeno gleda stroškovnik, ki se leto za letom narašča, šolska novela vsaj dopušča, da se sme ustaviti pomnoženje stroškov. Liberalci se hrabro potegujejo za svoje dete — šolsko postavo. — Ker so pa sami, ali večina njih, davkoplačevalci, pa spregledujejo počasi, odsihmal vidimo, da se število nekdanjih neprestrašenih borilcev vedno krči, na zadnje bodo ti nevedni ultramontanci še prav imeli.)

„Tribüne“ od 10. oktobra v daljšem, jako jedrnatem članku verifikacijo volitev v našem velikem posestvu razpravlja in se po vsem s postopanjem narodne večine vjema ter ga odobrava. Lažnjivost trditve naših nemških nasprotnikov, da je vsako narodno prizadevanje sovražno skupnim državnim nazorom, se ni še nikdar tako svetlo pokazala, kakor ravno sedaj. Potrditev volitve kaže tako velik dobiček za narodno stranko, kakor bi bila nepotrditve, ktero so nemčurji srčno želeli, našemu narodu lahko mogoče neprecenljivo škodo povzročila. Vrh tega si je narodna stranka s potrjenjem volitve priznanje politične zrelosti pridobila, ki je po svojem glasovanju za potrditev ne le vladi do daljšega obstanka po svoji večini pot vtrdila, temveč tudi narodu vstrajno korist pridobila.

Trgovinski minister je poštne urade pooblastil, vse tiste zunanje časnike, ki so v Avstriji po sodnji prepovedani, ako ne pridejo zapечатeni na pošto, odmah tje nazaj zavrniti, od koder so prišli.

V nedeljo zvečer zbrali so se na **Dunaji** čevljarji pri Švenderji v koloseji. Pri tej priliki govoril je pomočnik Karol Leyrer in svoj čevljarski govor zaključil z besedami: „Živela revolucija!“ Navzoči vladni komisar ga je za to prav vljudno povabil, naj ga spremi k deželni sodnji, kjer bo imel navdušeni čevljarski pomočnik čas se na drug enak govor pripravljati.

Znani vitez **Schönerer** hodi po svoji domači deželi od kraja do kraja, sklicuje shode, ljudem razklada svoje delovanje, ter povsod za-

upanja išče. (Če tudi dobi, ni povedano.) Prihodnjo nedeljo bo pridigoval v Obergrundu (na Češkem, rumburškega okraja) o zahtevanju srednjega stanu v narodnem, političnem in gospodarskem oziru. Mora se pripoznati, da liberalni gospodje so gibčni in delalni, od tod tudi njih vspeh.

Iz **Budapešte**, 10. oktobra. Predvčeraj smo povedali, kako napadajo v državnem zboru v Budapešti politiko Tiszina o hrvaškem vprašanju. Danes, 10. t. m., je bila debata končana. Govorili so še Csányi, ki je napadal ministerskega predsednika, a tudi zbornico kratkočasil. Otto Herman je dokazoval, da politika sprave, za katero je govoril včeraj Irany, proti Hrvatski ni umestna. On zahteva revizijo postave l. 1868, Hrvatoma pa svetuje, naj sami poskusijo, ako morejo shajati brez tuje pomoči. Ob času nevarnosti se Hrvatje ne bodo nikdar poganjali za Ogre, narodnostno vprašanje je te nade uničilo. Govorila sta še Hoitsy in Füzes-seri za Helfjev nasvet in s tem je bila končana splošna debata. Konečno besedo so imeli Helfy, Szapary in Szilagy, a ministerski predsednik se je zaradi prepričlega časa odpovedal besedi in prestopil so na glasovanje. Nasvet ministerskega predsednika o hrvaškem vprašanju je bil sprejet s 187 glasovi zoper 105.

Vnanje države.

Iz **Beligrada** se poroča: Dosedanji bivši ministerski predsednik Piročanae imenovan je za poslanca na dunajskem dvoru in bivši denarni minister Mijatović odpotuje kot poslanik v London.

Bolgarski narod s knezom vred je zoper ruska generala Kaulbarsa in Soboleva jako razdražen, pa le bolj zaradi nju umazane sebičnosti kakor iz politične mrznje do Rusije, kateri bo vedno hvaležnost ohranil. Tako sta n. pr. ravsvitljavo, ki so jo v Sofiji 15. maja t. l. napravili, zaračunila deželi s 173.000 franki in še več drugih umazanosti zakrivila.

Da se mir ohrani in vzdrži, sklenili so **Nemci** vsakemu vojnemu parniku še po eno „bliskovno ladjico“ pridati, da bode z največjo hitrostjo proti sovražnemu brodarstvu torpede vozila. Dalje se razpravlja misel o vpeljavi novih pušk z magacinom, oziroma o prestvarjenju dosedanjih v magacinske. Te vrste puške treba je le enkrat za 10 do 16 strelav nabiti. Boj za obstanek prisilil bo vse druge države, da si jih omislijo, kakor hitro jih le jedna sama vpelje. — Naj bi se za blagor človeštva in držav toliko storilo, kakor se za poškodovanje in razdejanje dela, bil bi mir brez „bliskovnih ladij“ in „magacink“ najbrž bolj gotovo, kakor je zdaj.

Francoski bivši minister Freycinet, o katerem tu in tam mislijo, da se bo zopet kmalo na stol prvega ministra mesto Ferrya vsedel, o današnjem splošnem položaji jako oistro in resno sodi. On pravi: „Vidim, da imajo vse evropske države svoje oči le na to obrnjene, kako bi se v vojaškem oziru okrepečale, kako bi morilno orožje zboljšale; druga na drugo skrbno pazi in že celotne misli vganiti skuša. Nekaka politična mrzlca se je cele Evrope polastila, tako da se človek že jutraj na vse zgodaj, komaj ko oči odpre, z vso resnobo vprašati mora, ali ne bo morda že danes od kod šnila iskra v nastavljen sod smodnika, in ga po celi Evropi raznesla? Položaj je neizrečeno piker; in nikdo ni vstani izvestno reči, kaj nam bo že juteršnji dan prinesel; dasiravno ta položaj ni nič novega, je pa zato vendarle od dne do dne oistreji in čim dalje ga opazujem, tim bolj se sem prepričan, da se mora Francoska skrbno varovati. Že pred letom sem bil ravno tistih misli, kakor sem danes, da je za Francosko silno nevarno za političnega pokrovitelja vrivati se (glej Anam in Chochinkina), kajti Francoska lahko vsako minuto v kritičen položaj zabrede, da se bode morala sama braniti. Zato se mi neumno zdi, da našo vojsko cepimo in jo v Azijo pošiljamo, ker nam v Evropi mir nikakor ni zavarovan. Konečno pa še opomnim, da se mi ravno sedaj za Francosko politika „zbiranja“ neizmerno imenitna zdi.“

Bivši **francoski vojni minister** Thibaudin trdi, da je moral odstopiti zaradi tega, ker so ga drugi njegovi tovariši ali Nemčiji ali pa Španiji žrtvovali. On misli, da je žrtva Nemčiji.

Irski „nezmagljivi“ osnovali so iz svoje skrivne zveze maščevalni odbor, ki bo imel nalogo vse izdajavce in ovaduhe, ki so v znani preiskavi zaradi umora v Phōniksovem parku Iree ovajali, pomoriti. Maščevalni odbor ima dobro plačane agente po vseh azijskih, afrikanških, amerikanških in avstralskih lukah. Kamor koli se bodo ovaduhi podali, povsod jih bode roka zavratnih morilcev dosegla. O kroninih pričah Smith, Kavanagh, Hanlon in še nekterih drugih, se misli, da so se v Indijo in Kitaj podali.

Izvirni dopisi.

Iz **Polja**, 9. okt. Ker ste v „Slovencu“ obljubili, o svojem času podati bralcem program o naši stoletnici, Vam tu podam načrt naših slovesnost:

1. Odpustki zadobivajo se z navadnimi pogoji. 2. Začne se obhajanje stoletnice prihodnjo nedeljo, v torek pa se sklene. V nedeljo bo po navadi slovesna sv. maša o 1/2 6 zjutraj in ob 10 dopoldne; ob 3 popoldne pridiga in litanije. Navadno cerkveno darovanje (ofer) bo zjutraj, dopoldne in popoldne. V ponedeljek in torek bo ob 5 tiha sv. maša, potem precej pridiga; ob 9 zjutraj slovesna sv. maša. — Popoldne ob 3 pridiga in litanije.

Pridigovali bodo po sledeči vrsti č. gg.: dr. Čebašek, dr. Lampé, Šiška, P. Adolf, Flis, P. Jožef, župnik Levičnik (ker se je zaradi bolehnosti stolni g. prošt odpovedal).

V torek popoldne bode sklep, h kateremu pride č. g. stolni prošt Zupan.

Iz **Kranja**, 9. oktobra. — Temno lice se je v ponedeljek 8. oktobra črnemu Kranju razjasnilo in zvečer tudi razsvetlilo. Kranjci smo namreč ta večer napravili bakljado in podoknico vrlemu svojemu županu, katerega zasluge je spoznal tudi cesar, ki je z odlikovanjem z vitezkim križem Franc Jožefovega reda javno pokazal svoje priznanje. — Ob osmih zvečer napovedana bakljada se je vršila v najlepšem redu. Čitalnični zastavi sledilo je mnogo svetilev z lampijoni in lepi spreved je spremljala tudi godba. Pred hišo županovo so se ustavili in vvrstili v kolo. Peveci so zapeli slavljencu tri pesmice za podoknico. Prva, „Snežniki“, je bila posebno precizno peta. Zadnje so zapeli s čutom „Sveta noč“ in v odgovor, kdo da so, končali so s krepko slovansko: „Jaz sem Slovan!“ — In spored se je pomikal zopet dalje po trgu. Ljudstva, tudi odličnega, je bil poln trg, na katerem je bila posebno okusno razsvetljena mestna hiša. Glasni živio-klici, s kterimi so meščani pozdravljali svojega župana, prišli so jim iz srca in tem glasom pridružil se tudi jaz, želeč, naj nam Bog ohrani še mnogo let značajnega našega župana v korist domačemu mestu. — Danes mu bodo slovesno pripeli križec, čujem, da ga tudi gosp. Levičnik prejme danes tukaj, menda skupno z županom.

Iz **Postojne**, 9. oktobra. Danes smo pri nas prav lepo slavnost obhajali. Našemu velečastitemu dekanu, gospod Janezu Hofstetterju, je bil slovesno izročen viteški križ Franc-Jožefovega reda, katerega so mu podelili Njega Veličanstvo, presvitli cesar.

Ob 10. uri je pel prečast. gosp. dekan sv. mašo z veliko azistenco. Lepa cerkev postojnska, ktera je po večletnem prizadevanji in

trudu g. dekana vsa na presno premalana, je bila pri ti priliki polna kakor o velikih praznikih. To je očitna priča, da fara postonjska spoštuje svojega duhovnega pastirja in se veseli njegovega odlikovanja ter spodobno ceni njegove obilne zasluge. O poludne je prišel c. k. okrajni glavar, občespoštovani g. Anton Globočnik, spremljan od koncepista deželne vlade, grofa Attems-a, v dekanijsko hišo ter po priličnem ogovoru pripel g. dekanu viteški križ z voščilom, naj ga dolgo nosi srečen in vesel. Priča sta bila cerkvena ključarja postonjska, ravnatelj šole postonjske, c. k. okrajni šolski nadzornik, g. Thuma, dalje razun dveh vsi duhovni dekanije postonjske, trije sosedni dekani iz Vipave, Cirknice in Trnovega, ter župniki planinski, logaški, unški in studenski. Ko se je bil gospod dekan v lepem govoru zahvalil za podeljeno mu najvišje odlikovanje, so mu zvrstoma čestitali duhovščina in drugi pričujoči. Kakor je prezgodaj naznanil nek slovensk časnik, je želela dekanijska duhovščina o ti priliki podati svojemu g. dekanu adresu, ktera pa žalibog ni bila dodelana do današnjega dne, in se bo vsled tega kasneje poklonila.

Pri veselem prijateljskem obedu se je napivalo — kakor navada — presvitlemu cesarju, odlikovaneu, preblag. g. okrajnemu glavarju i. dr. Pri prvih napitnicah so gromeli topiči s Soviča in je svirala postonjska godba, ktera je deloma že poprej v cerkvi pri Božji službi povikševala slovesnost.

Slava našemu presvitlemu cesarju, ki ceni in odlikuje zasluge vsakršnega stanu! Prečastitemu gospodu dekanu: „Ad multos annos!“

Od Velenja, 8. okt. („Šulferajna“.) Ura je zvečer že odbila osem, ko sem nastavlil pero za pričujoči dopis, v katerem bi rad s kratka priobčil nekoliko vrstic o soeijalnem življenji v našem kraju.

Ni še temu davno, da se je vrsta „fakci-jozevcev“ iz Šoštanja podala v sosednji trg Velenje. Nekoliko časa pred tem romanjem bilo je nekemu krčmarju napovedano, da bodo se „to nedeljo“ v njegovi gostilnici zbrali udje nemškega „šulferajna“. Tako se je zgodilo v drugi polovici septembra.

Dandanes se človek pri vsakem prigodku rad po starem kramarskem geslu povprašuje: Čemu to? kaj mi ta zadeva koristi?

Ako si gledé „šulferajna“ hočemo odgovoriti na zgornje vprašanje, moramo reči, da se je bilo ustanovilo neko društvo, ktero ima sicer lep in hvalevreden namen, namreč, naj bi se za duhovni razvoj otrok nemških starišev skrbelo tako, kakor to zahtevajo pedagogična načela. Če si Nemci napravljajo takšna društva v prospeh svoji deci, kdo li, kateri še se ni skregal s svojo pametjo, kdo li bi se jim zamogel pametno, da, smel se pravično vstavljati? Toda omenjeno društvo še je sicer prav mlado, vendar je v kratki dobi svojega življenja prejasno pokazalo, da mu ni mar za otroke nemških roditeljev, ne, ono meri v prvi vrsti samo na slovensko deco, to želi odtujiti lastni materi, svojemu narodu. Temu društvu, kakor je to že koj o njegovem začetku zamogel vsak slepec videti in kar sedaj skušnja potrjuje, so pedagogički oziri deveta skrb; ona ima pred očmi politiške in zopet politiške zadeve.

Žalibog, da je bolezen politiška okužila tudi zdravo pamet celó nekterim učiteljem, da zoper lastno prepričanje spuščajo vodo na „šulferajnov“ mlin. Vzrokov ne mislimo danes preiskati, pa dovolj žalostno je, če učitelj v nemar

pušča najimenitnejšo stran v svojem poklicu, načelo zdrave pedagogike. Tako je na pr. o šolskih počitnicah, ki se ravnokar naglo bližajo svojemu koncu, pisatelja teh vrstic obiskal nek do letos mu nepoznani gornještajarski učitelj. Ljubezniva dušica je za šolo vsa vnetá. Ker so pa v najnovejši dobi še politiko spravili v šolske prostore, se je ta nadloga vsaj nekoliko polastila tudi imenovanega obiskovalca. Razgovor naju je med ostalim spravil še na red nemški „šulferajna“. Pri ti priložnosti si je dopisnik dovolil do prijaznega Nemea vprašanje: Kako bi učitelj kot vzgojevalec mladeži zamogel opravičiti faktično ravnanje nemškega „šulferajna“? Vprašanec se je nasmehnil in tiho pristavil, da se delovanje „šulferajnov“ res ne da opravičiti s pedagogičskega stališča, ali... Ta nesrečni „ali“, ki je dotični stavek odprl in ob enem sklenil, je dovolj glasno povedal, da pri šoli nima ničesar iskati. Šola ima namen, mladež priučevati v potrebnih za življenje znanostih, s politiko naj se človek peča v poznejših, nešolskih letih. S tem sva končala pogovor o „šulferajnu“.

In takemu društvu, ktero učitelje kvári, mladež na duhu morí, ktero med narod seme nesloge trosi, takemu društvu veljal je shod v trgu in v občé v kraju, kjer z neznatno izjemo bivajo ljudje samo slovenske krvi.

Osebe, ki se narodnim lovcem na limanice vsedajo, so pač podobne tistemu „mandleku“, ki so ga „šulferajnovci“ oskrbeli za gostilno, kjer so bili zbrani. Tukaj in tudi po drugih nekterih krčmah zamoreš namreč na mizi opaziti lesenega „pojaclna“ s puško; kdor mu daruje krajear, tistemu v zahvalo sproži orožje, vstreli. S tem se igrajo naši politični otroci, zapeljani „šulferajnski“ prijatelji. Kakor pa to strašilo samo ne ve, kaj dela, tako se o njegovih častileih in občudovalcih mora reči: „Odpusti jim, saj ne znajo, kaj počenjajo“. A razumeva se samo ob sebi, da ljudstva ne smemo v nevednosti puščati. — Prihodnjič še kaj o tem.

Domače novice.

(*Deželni zbor kranjski*) je imel danes svojo 10. sejo, v kateri so se obravnavala večinoma ustna poročila o raznih prošnjah za podpore; dalji razgovor bil je le pri poročilu o iztirjevanji davka in zavoljvo davčnih izterjevalcev (eksekutorjev), pa zaradi podpore ljudski kuhinji, kateri se je dovolilo 100 gold., pa pod pogojem, da se ozir jemlje na dijaké. V začetku je podal dr. Samec samostojen predlog o nekterih premembah občinskega reda. Trajala je seja do pol dveh popoldne. Prihodnja seja z obširnimi dnevnimi redom je v soboto 13. t. m. — Iz zadnje seje dostaviti nam je, da čipkarska šola v Gorjah je dobila 80 gold. podpore..

(*Narodni klub*) imel je včeraj zvečer ob šestih sejo, v kateri je bil dosedanji prvi podnačelnik g. Peter Grasselli soglasno (per acclamationem) izbran za klubovega načelnika.

(*Občni zbor Cecilijinega društva*.) Po razglašenem programu imelo je danes ob 10. uri „Cecilijino društvo“ pred zborovanjem slovesno sv. mašo, ktero so peli društvu predsednik, mil. g. prošt dr. A. Jarec. V nadrobno presojevanje petja med sv. mašo se ne morem in ne smem spuščati, ker sem laik v glasbi, ali vsled prejetega vtisa morem izreči: bilo je skoz in skoz precizno izvrševano, krasno! Saj so pa tudi najlepši glasovi sodelovali na

koru in mojsterske roke Förster-jeve milih, rahlih tonov izvabile orgljam. — Mala opazka le naj mi bo dovoljena. Introit se je prvotno prepeval ob slovesnem vходу škofovem ali mašnikovem v cerkev in k altarju, ali bi torej ne kazalo, preludiranje na orgljah v začetku malo skrčiti in z introitom prej začeti, zlasti ker bi potem ne bilo treba celebrantu predolgo čakati, da zapoje glorio?

Ob 11. uri zbralo se je 50 udov, vmes tudi prav lepo število neduhovnov, v veliki dvorani škofijske palače k zborovanju, ktero je pričel mil. g. predsednik s primernim nagovorom. Sledilo je poročilo tajnikovo o vspešnem delovanji družbe, poročilo blagajnikovo o prav ugodnem denarstvenem stanji in slednjič poročilo glasbenega vodje v šoli cecilijanski. Svojo zadovoljnost in zahvalo je občni zbor skazal dosedanjemu predsedništvu in ostalim odbornikom s tem, da je vse gospode per acclamationem vnovič volil v odbor. Sprejet je bil nato predlog č. g. župnika Alijaša, da bi društvo iz svojega premoženja s primernim letnim doneskom (20—25 gold.) podpiralo v Rimu vstanovljeno učilnico „Scuola Gregoriana“, ker je ta naprava nekako središče cecilijanskega prizadevanja. Odboru se naroči, določiti svoto. Dopadla je tudi po g. Försterju izrečena želja, naj bi glavno društvo v Ljubljani po svoji moči pospeševalo vstanovitev in razvoj dekanijskih cecilijanskih družb. Odbor bo razgovor o tej važni stvari postavil na dnevni red prihodnjega občnega zbora. — Knezoškofijski tajnik č. g. Ž. Bohinec zahvali se v imenu mil. knezoškofa zbranim udom, zlasti še učiteljem in orgljavcem, za obilno vdeležbo. Nato gospod predsednik sklène zbor.

(*En batalijon domačega Kuhnovega pešpolka*) se je včeraj zvečer ob desetih iz Hrvatske zopet povrnil v Ljubljano. Razburjenost se je toraj med našimi sosedi poglobila in upati je, da bode skoraj popolnom poravnana zadeva, ki je bila Hrvatsko tako zelo vznemirila, da je bilo treba vojaštva tje poslati.

(*Družbinsko življenje*) jelo se bo zdaj, ko prihajajo dolgi večeri, čedalje bolj gibati. Iz katoliške družberokodelskih pomočnikov izvemo, da so si, kakor je vsako leto navada, že odbrali svojega „seniorja“ in „rednike“, ter da se je že ta teden pričelo običajno večerno podučevanje in radovanje, ki obeta zopet letos zanimivo in vspešno biti. Tedenski red so si tako-le osnovali: v ponedeljek je streljanje, v torek zgodovina, v sredo petje, v četrtek lepomisje, v petek fizika, v soboto veroznanstveni poduk, v nedeljo dopoldne risanje, popoldne zemljepisje in zvečer „tombola“ ter predsednikov družbeni pogovor. Učne ure so redno zvečer od 9. do 10. ure, ob nedeljah pa še od 10. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne. Podučevali bodo č. g. predsednik J. Gnjezda v lepomisji, č. g. podpredsednik A. Kržič v petji in veroznanstvu, č. g. M. Kolar v zgodovini, g. Geba v fiziki in zemljipisji in g. Čermak v risanju. Ker vemo, kolike važnosti in potrebe je blažilno krščansko olikovanje v delavskem stanu, zato želimo, da bi vsi udje te prekornostne družbe veliki trud dotičnim gospodom povrnil s pridnim vdeleževanjem.

(*Razglas kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih goved v Lescah na Gorenjskem*.) C. k. kmetijska družba kranjska bode v Lescah 20. oktobra t. l. dopoldne ob 9.

uri po očitni dražbi iz državne subvencije nakupljenih 5 plemenskih juncev in 3 breje telice belanskega rudečega plemena prodajala. Ta živina se bode postavila na prodaj za polovico tiste cene, za katero jo družba kmetijska kupi in se proda tistemu, kdor največ za njo dá proti temu, da jo 1. koj plača, in 2. se s pismom zaveže, jo najmanj dve leti za pleme obdržati. K tej dražbi se zato pripuščajo samo kranjski živinorejci.

Razne reči.

— V nedeljo dne 7. t. m. je ustrelil gospodar Juršič, poleg Zagorja na Notranjskem, volka. Požrl mu je bil zjutraj oveo. Popoldne je bil spet lačen in je prišel po drugo; a gospodar ga je čakal, in ustrelil. Peprej že je bil vgonobil konja ravno temu gospodarju. Tedaj ima saj malo odškodovanja.

— Iz Trnovega na Notranjskem se nam poroča. Pretekli torek so prišli naš novi dekan preč. gosp. Janez Urbanček, ter so bili slovesno sprejeti. Včeraj so bili umeščeni pričo mnogoštevilnim občinstvom. Kaj več drugkrat.

— Odlikovanje. Gosp. Karol Haupt, predsednik konjerejskemu društvu štajarskemu, dobil je red železne krone III. vrste.

— Od sv. Lovrenca na Dravskem polji se nam poroča: Danes, 10. oktobra, ob 3/4 11 predpoldnevom občutili smo pri naj precej močen potres.

— „Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ uljudno vabi svoje društvenike, narodna društva in rodoljube k veselici dne 14. oktobra, ko bo slovesno vmeščen (introniziran) knezo-nadškof goriški, milostljivi gospod dr. Alojzij Zorn. Veselica bode v salonu restavracije „All' Europa“ na Travniku. Začetek ob 4 1/2 uri popoldne. Spored: 1. Zrinski, stopaj, svira godba. 2. Ustaj rode, poje zbor. 3. Pozdrav knezu nadškofu. 4. Na zdar, kvadrilja, svira godba. 5. Cerkevica, poje kvartet. 6. Jadransko morje, svira godba. 7. Cesarsko dete, deklamuje gčna. M. Kotnik. 8. Na straži, poje septet. 9. Pračina, polka mazurka, svira godba. 10. V boj, poje zbor. 11. Srečkanje treh dobitkov. 12. Polka, svira vojaška godba. Prvi dobitek: podoba cesarjeve družine v pozlačenem okvirju; drugi dobitek: svilnat dežnik; tretji dobitek: dva svečnika. Godbene točke bode svirala veteranska godba iz Pračine. Pri petji bodo sodelovali domači in okolični pevci. Vstopnina za neude znaša 20 kr. Radodarni doneski se hvaležno sprejemajo. Številke za srečkanje se bodo oddajale pri vhodu po 20 kr. ena. Vstop bo dovoljen le proti vabilu, katero velja ob enem kot vstopnica. Kdor vabila ni dobil, naj se oglasi za-nj pri vhodu.

Odbor.

— Iz topline. Z Dobrne se nam piše, da je letos tam bilo 1110 topličarjev, lani 1102. Leta 1861 bilo jih je 686. Število je do 1869 rastlo do 940, od leta 1870 do sedaj jih ni bilo pod 1000 pa ne čez 1165. Iz avstro-ogerskih krajev prišlo je letos tje 1079 gostov, ostali so bili inozemci.

— Beda med uradniki. Na Dunaji so državni uradniki zborovali in kakor je to običajno, čez slabe čase tožili. Nek govornik je djal, da nižji uradniki sedaj že ne morejo nič več svojih sinov v šolo pošiljati, da bi zopet uradniki postali, temveč morajo se rokodelstva učiti, med tem ko se sinovi rokodelcev lahko šolajo in uradniki postanejo. — „Südst. Post“ misli, da tu ni nikake izgube, kajti uradniški sinovi iznebijo se uradniške bede in sinovi rokodelcev si pa težave uradniške butare na pleča naložijo in tako se nasprotno vse poravná.

— Žalostna dogodka, ki se je pred kratkem na Dunaji prigodila, nas zopet svari, kako nam je pri petrolji treba pazljivim biti. Štiri in dvajset let stara šivilja, Josipina Nič, hotela je zvečer v lampo petrolja doliti. Prišla je s steklenico preblizo luči in petrole se je vnelo. Dekle se prestraši, steklenica ji iz rok

pade in goreče petrole razlije se ji po obleki in po tleh, dekle in soba bili ste h krati v ognju. Na krik so pritekli ljudje in dekleta po tleh pavaljali, ter z drugo obleko plamen na nji vdušiti skušali, kar se jim je tudi posrečilo. Revica je vendar po telesu hudo vžgana, da so jo mogli prenesti v bolnišnico.

— V Stěhovicah na Českem razletel se je v nedeljo okolo 10. ure popoldne malin za smodnik. Nesrečo, mislijo, da je 14letni deček J. Č. provzročil, ki ga od tistega časa pogrešajo. Ljudi ni nihče prizadet, ker se v nedeljo tam ne dela.

— Posvečenje budějoviškega škofa dr. Schönborna vršilo se bode 11. novembra v praški bogoslovski cerkvi po nj. em. kardinalu Schwarzenbergu.

— V Linču se je zaročil princ Hohenlohe-Oehringen, lajtenant v 3. polku dragoncev, z šestnajstletno hčerjo bivšega mesarja, sedanjega zasebnika Plohbergerja. Princ, ki je po materni strani iz Hessenske knežje rodovine, ima menda več ko jeden milijon goldinarjev v premoženji, in kakor se čuje, tudi nevesta ni ravno revna. Po poroki, ki bo menda prav kmalo, izstopil bo princ iz vojske in se v privatno življenje podal.

— Vse vredniško osobje Citavske „Morgen Ztg.“ je zaprto, ker se je branilo neko spričevanje naznaniti. Kakošno? ni povedano.

— Na Angleškem v Southamptonu opazovali so 3. t. m. ob 9. uri zjutraj, nekako 35 gradov od solnea, še dva druga jako svitla solnea. Ribiči se zaradi tega velikih viharjev nadjajo.

— Iz Lizabona se poroča, da je ondašnji mestni odbor dovolil pogojno požiganje mrličev. Za časa nalezljivih bolezni je pa zapovedano mrliča sežigati. Tudi se bodo od petih do petih let kosti po pokopaliških zbirale in sežgale.

— Iz stolpa na Varšovskem kolo-dvoru ukradli so nedavno po noči veliko uro, ki je imela razsvetljeno kazališče. V stolp se sicer jako težavno pride, tat je moral pa že spreten v svojem stroku biti, da si je s težko uro zopet doli upal.

— Katoliških dijaških društev se po avstrijskih vseučiliščih še jako pogreša; na Nemškem je ni univerze, ki bi takega društva ne imela. Kolikor je nam znano, imate le dunajska in pa Inomoška velika šola svoja katoliška dijaška društva, drugej jih ni nikjer! Dunajsko katoliško društvo „Avstrija“, ki se jako lepo razveta, izdalo je o pričetku šolskega leta na katoliške dijakove poziv, v katerem jih k obilnemu pristopu vabi. Res vsak rodoljub mora želeti, da bi mnogo dijakov k „Avstriji“ pristopilo, kajti skrajni čas je, da naše velikošolce bolj veran in domoljuben duh prešine, nego se je minule leta ravno na Dunaji javil. Mnogo naših bralcev se gotovo še spominja v preteklem šolskem letu, v katerih se je dopovedovalo, koliko na boljše se je začelo obračati v vernem oziru med vseučilišniki ter se mnogo pobožnosti — hlinilo! Da, najpred hlinilo, da potem zasramovalo! Ubogo ljudstvo, ki bode kdaj take zavržence kot vradnike, predpostavljene in voditelje imelo! Toraj bodi tudi katoliškim staršem toplo priporočeno, da svojim sinovom katoliško dijaško društvo, „Avstrijo“ prav srčno priporočajo. Skrajni čas je že, da se dijaki v verskem oziru na boljše obračajo od strani učenjakov in vikših od strani manjših in večih dijakov pa tudi obrne, če nočemo ljudstva v zanikernem brezverstvu potopiti.

Telegrami „Slovenca“.

Praga, 10. oktobra. Vljudno ravnanje večine deželnega zbora kranjskega o zadevi potrditve treh volitev iz velikega posestva je — kakor poroča „Prager Abendblatt“ — povsod, kjer želijo res miru med narodi, napravilo najboljši vtis in po teh krogih se upa in želi,

da ta izgled prijaznosti ne bo ostal brez vpliva na obe stranki na Kranjskem.

Rim, 10. okt. Papež sprejel je knezoškofa vratislavskega in bivšega škofa varšavskega.

Pariz, 10. okt. Merodajni diplomatični krogi oporekajo formalno poročilo „Timesa“, da je bilo španjskemu pooblaščenca naročeno, po okoliščinah zapustiti Pariz. Ravno tam se potrjuje, da španjsko poslanstvo iz Madrida ni dobilo nikakoršnih novih ukazov.

Pariz, 11. okt. „Gaulois“ zagotavlja, da sta Wilson in Ferry po posredovanji Grewya sprijaznila se.

Madrid, 11. okt. Vse ministerstvo je odstopilo, najbrž bo sestava novega ministerstva izročena Sagastatu.

Eksekutivne dražbe.

18. oktobra. 3. e. džb. pos. France Prevez iz Loža št. 17. Lož. — 1. e. džb. pos. Mihael Bonič z Vrha pri Dolž, 668 gl. Rudolfovo. — 1. e. džb. pos. Matija Kobe iz Riglja, 2315 gl. Rudolfovo. — Relicijacija pos. Janez Danič iz Veselovega, 4800 gl. Kranj.

19. okt. Relicijacija pos. Matija Jakše iz Stranske vasi, 1010 gl. Černomelj. — 3. e. džb. pos. Anton Bajuk iz Božjakovega, 1280 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Marka Predovič iz Hrasta, 361 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Jurij Kerin iz Božjakovega, 685 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Jurij Strbene iz Starega trga št. 3. Črnomelj. — 1. e. džb. pos. Marija Kuster iz Olseveka, 1290 gl. Kranj. — 1. e. džb. pos. Martin Slane iz Rozalnice, 3010 gl. Metlika.

Dunajska borza.

10. oktobra.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 40 kr.
Sreberna „ „ „ „ „ „	78 „ 70 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 „ 10 „
Papirna renta, davka prosta	92 „ 85 „
Ogerska zlata renta 6% „ „	119 „ 40 „
„ „ 4% „ „	87 „ 10 „
„ papirna renta 5% „ „	85 „ 85 „
Kreditne akeje „ 160 gld.	288 „ — „
Akeje anglo-avstr. banke 120 gld.	107 „ 50 „
„ avstr.-ogerske banke „ „	840 „ — „
„ Länderbanke „ „	103 „ 20 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu „ „	640 „ — „
„ državne železnice „ „	317 „ — „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	223 „ 75 „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103 „ — „
Ferdinandove sev. „ „	105 „ — „
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	120 „ 20 „
4% „ „ 1860 500 „	132 „ 50 „
Državne srečke iz l. 1864 100 „	167 „ 50 „
„ „ 1864 50 „	166 „ 75 „
Kreditne srečke „ 100 „	168 „ 50 „
Ljubljanske srečke „ 20 „	23 „ — „
Rudolfove srečke „ 10 „	19 „ — „
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ — „
London „ „ „ „	120 „ — „
Srebro „ „ „ „	— „ — „
Ces. cekini „ „ „ „	5 „ 68 „
Francoski napoleond. „ „	9 „ 51 „
Nemške marke „ „ „ „	58 „ 75 „

Št. 13378.

(3)

Razpis službe.

Pri ljubljanskem mestnem magistratu je izpraznjena služba **I. mestnega inženirja** z letno plačo 1400 gld. pa dvema, v pokojnino vstevnima 10% petletnicama.

Ta služba, eventualno ona drugega mestnega inženirja z letno plačo 1000 gold. in dvema, v pokojnino vstevnima 10% petletnicama se ima na novo popolniti.

Prosilec za ti službeni mesti je prošnje, katerim morajo priložena biti dokazila o starosti in o sposobnosti, ki je potrebna za višje državno stavbarsko službovanje, dalje dokazila o dozdanjem poslovanji in o polnem znanji slovenskega in nemškega jezika,

do 25. dne oktobra t. l.

izročiti pri podpisanem magistratu, in sicer, če je prosilec v javni službi nameščen, potom dotične predstojajoče gospodske.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 15. septembra 1883.

Župan: Grasselli.

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.